

DIE EFFEK VAN 'N KIND SE SEKSUELE MISBRUIK OP DIE NIE-BESKULDIGDE OUER/VOOG SE PSIGO-SOSIALE FUNKSIONERING

Charlene de Koker, Corinne Strydom, Antoinette Vermeulen

PROBLEEMSTELLING

Seksuele misbruik van kinders word baie jare reeds wêreldwyd as 'n probleem ondervind (Spies, 2009:15). Betroubare statistieke oor die voorkoms van seksuele misbruik onder kinders in Suid-Afrika is moeilik verkrygbaar, maar daar word na beraming 500 000 kinders elke jaar seksueel misbruik (Salzwedel, 2006:22). Dieselfde outeur verwys na skattings van Child Line South Africa, waarvolgens 33% van alle meisies en 16% van alle seuns in Suid-Afrika seksueel misbruik word, voor die ouderdom van 18 jaar. POWA (People Opposed to Women Abuse) beraam dat een uit vier meisies (25%) en een uit vyf seuns (20%) seksueel misbruik word, voor die ouderdom van 16 jaar. Volgens Reyneke en Kruger (2006:4) is daar meer as 60 kinders in Suid-Afrika alleen wat op 'n daaglikse basis seksueel misbruik word. Slegs 6%-7% van die sake wat gerapporteer is, het tot suksesvolle vervolging gelei.

Die seksuele misbruik van 'n kind beïnvloed die betrokke kind se hele funksionering. Eweneens beïnvloed die seksuele misbruik van 'n kind die ouer/voog. Stiefouers, die lewensmaat van die ouer/voog, biologiese en aanneemouers asook pleegouers word beskou as die ouer/voog van die betrokke kind, mits hulle die ouerlike pligte, nakom. SA (2006:18) omskryf die take van die ouer/voog van 'n kind soos volg:

- voorsiening van 'n veilige woning aan die kind,
- versekering van geskikte lewensomstandighede wat die kind se welstand en ontwikkeling sal bevorder,
- die bied van die nodige finansiële ondersteuning,
- beveiliging van die kind se welstand,
- beskerming van die kind teen misbruik, verwaarlosing, diskriminasie, uitbuiting en alle vorme van fisiese, emosionele en psigiese gevare, en
- algehele versekering van die beste belang van die kind ten opsigte van alle aspekte van die kind se versorging.

Volgens Doeblir-Irvine (1996:40) is die nie-beskuldigde ouer die persoon wat verantwoordelik is vir die primêre versorging en welstand van die betrokke kind, maar wat nie bewus is dat die kind seksueel misbruik word nie.

Davies (1995:399) skryf dat daar verskeie wyses is waarop die ouer/voog op die bekendmaking van die seksuele misbruik kan reageer. Hul reaksie kan wissel van oorbeskerming, aggressiwiteit en/of woede teenoor die betrokke kind tot selfs verwerping van die kind. Bolem en Lamb (2007:191) voeg die volgende by: "Approximately one third of the non offending parents are scored as partially supportive or ambivalent towards their sexually abused children after the disclosure of the abuse." Die ouer/voog mag in sommige gevalle hom/haar aan die kind onttrek weens interne konflik wat hy/sy ervaar na aanleiding van die seksuele misbruik en die feit dat hulle die kind(ers) nie kon beskerm nie.

Die nie-beskuldigde ouer/voog word in baie gevalle gekonfronteer deur die seksuele misbruik van hul kind. Hulle is nie altyd voorbereid op, of gereed vir die gebeure wat volg nie en ervaar self gevoelens van depressie en hulpeloosheid. In 'n studie wat deur Le Roux en Ferreira (1999)

uitgevoer is, is gevind dat die nie-beskuldigde ouer/voog ook dieselfde rouproses deurmaak, soos deur Kübler-Ross beskryf.

Bolem (2001:200-202) en Calder (2000:186) klassifiseer die verlies wat deur die nie-beskuldigde ouer/voog ervaar kan word, in vyf groepe soos hieronder aangedui:

- Eerstens ervaar hulle 'n gevoel van verlies rakende die persoon/geliefde wat van die seksuele misbruik beskuldig word. Die ouer/voog moet dus hul gevoel van liefde en vertroue vir die persoon teëstaan en hul pligte as 'n ouer/voog teenoor die kind(er)s nakom en dié se veiligheid verseker.
- Tweedens kan die ouer/voog verlies van psigologiese welstand ervaar deur 'n toestand van depressie te ontwikkel, selfmoordgedagtes en angsaanvalle te ervaar en hul rol as beskermheer en versorger te bevraagteken.
- Derdens kan die ouer/voog ook 'n verlies van wetlike regte ervaar. Dit kan gebeur dat houe en die regstelsel mag ingryp, en dat die ouer/voog dan voel dat hulle nie meer in beheer is van hul eie gesin en lewe nie.
- Vierdens kan die ouer/voog ook finansiële verlies ly as die hoofbroodwinner van die gesin tronkstraf opgelê word.
- Laastens kan die persoon ook verlies van sosiale aspekte ervaar. As gesin mag hulle gedwing word om te verhuis, kinders sal hul skool moet verlaat of die gesin mag selfs deur die gemeenskap verwerp word.

Crosson-Tower (2002:335-336) onderskei ook tussen die volgende vyf teenstrydige emosies wat die nie-beskuldigde ouer/voog mag ervaar met die bekendmaking van 'n kind se seksuele misbruik. Die emosies mag dit ook vir die ouer/voog moeilik maak om die kind te ondersteun en emosionele bystand aan haar/hom te gee:

- Die ouer/voog mag eerstens uitermatige skuldgevoelens ervaar.
- Tweedens mag die ouer/voog hulleself blameer en hulleself verantwoordelik hou vir wat met die betrokke kind gebeur het. Volgens Manion, McIntyre, Firestone, Ligezinska, Ensom en Wells (1996:1096) mag sekere ouers self die blaam op die betrokke kind plaas; hulle projekteer dus die woede teenoor en haat vir die oortreder op hul eie kind.
- Derdens kan die ouer/voog moontlik nie daartoe in staat wees om die betrokke kind se pyn en emosies te identifiseer nie, weens hul eie geskiedenis van seksuele misbruik.
- Vierdens kan die ouer/voog ook 'n gevoel van verwerping en verwyte teenoor die kind ervaar weens al die ontwrigting wat die ondersoek meebring.
- Laastens kan die ouer/voog ook 'n gevoel van woede teenoor die oortreder opbou en oorweldig raak deur hul eie gevoelens van wraak – in so 'n mate dat hulle gerigtheid op die betrokke kind en die funksionering van 'n gesinsisteen kwyd raak.

Die nie-beskuldigde ouer/voog is in die meeste gevalle minder ondersteunend teenoor die slagoffer as die oortreder 'n eggenoot of manlike familielid is, as wanneer die seksuele misbruik deur 'n vreemdeling gepleeg is. Calder (2000:155) is van mening dat die slagoffer se moeder in die meeste gevalle die nie-beskuldigde ouer/voog is. Die moeder is daarom die sleutelfiguur in die nawerking ("aftermath") van die kind se bekendmaking van seksuele misbruik. Die moeder se rol, reaksie en funksionering voor, na en gedurende die seksuele misbruik sal 'n groot invloed hê op die betrokke kind. Anon (2004:18) skryf die volgende in hierdie verband: "Non-supportive responses from mothers and negative responses such as anger, disbelief and blame, significantly increase children's distress." Duncan (2001:268) voeg by dat die verbreking van

die moederlike bande uiters traumaties vir die kind is en 'n negatiewe uitwerking op die betrokke kind se neurologiese, emosionele en sosiale vaardighede het, wat op die lange duur ook heelwat probleme tot in volwassenheid vir die kind kan meebring.

Die verhouding tussen die nie-beskuldigde ouer/voog en die beskuldigde persoon kan ook 'n groot rol speel by die reaksie van die ouer/voog wanneer die betrokke kind die seksuele misbruik aan hulle bekend maak. Calder (2000:200) skryf in hierdie verband dat die tipe verhouding wat die ouer/voog kies om met die beskuldigde persoon voort te sit, die bepalende faktor sal wees in die wyse waarop die nie-beskuldigde ouer/voog in staat sal wees om die kind te beskerm en hul veiligheid in die toekoms te verseker.

Die nie-beskuldigde ouer/voog mag in sommige gevalle wel bewus wees van die seksuele misbruik wat plaasvind, en deur wie, maar nie daarin slaag om die kind te beskerm nie. Die gesin mag ook finansiële afhanklik wees van die oortreder, of fisies en emosioneel mishandel word of selfs deur die persoon gemanipuleer word. In sommige gevalle wil die nie-beskuldigde ouer stilbly om hul eie belange te beskerm.

Baie kinders ervaar ook gevoelens van woede, haat, teleurstelling en wantroue teenoor hul ouers/voogde wat hulle nie teen seksuele misbruik beskerm het nie. Voices for Children (2000:1) staaf dat meer as 80% van seksuele misbruik nie deur vreemdelinge plaasvind nie, maar wel deur naby gesinslede wat gereelde en volle toegang tot die kinders geniet. Doyle (1994:108) meld ook in hierdie verband dat die oortreder in sommige gevalle die nie-beskuldigde ouer genader het – met leuens gelok het – om al hul stories te glo en sodoende veroorsaak het dat hierdie ouer van die betrokke kind vervreem geraak het.

Op hierdie wyse word die ouer/voog en die betrokke kind van mekaar geïsoleer en het hulle dus nie 'n goeie, sterk vertrouensverhouding nie en weet hulle dus nie hoe om mekaar te benader en te ondersteun nie. Anon (2004:8) maak die volgende stelling: “Sexual abuse does not take place in isolation, but within family context. The incident of sexual abuse can be seen as part of a circular pattern of behaviour; including not only the alleged victim; but also other family members such as the victim's mother.”

Uit bogenoemde inligting ontstaan die volgende navorsingsvraag: Wat is die effek van die seksuele misbruik op die nie-beskuldigde ouer/voog se psigo-sosiale funksionering.

DOELSTELLING EN DOELWITTE

Die doel van hierdie navorsingsprojek was om die effek van seksuele misbruik van 'n kind op die nie-beskuldigde ouer/voog se psigo-sosiale funksionering te ondersoek.

Die volgende doelwitte was gestel:

- Om die reaksie van die nie-beskuldigde ouer/voog met die bekendmaking van die oortreding te bepaal.
- Om die mate waarin die ouer/voog se psigo-sosiale funksionering deur die bekendmaking van die seksuele misbruik beïnvloed is, te ondersoek.
- Om die invloed wat die bekendmaking van die seksuele misbruik op die betrokke kind en ouer/voog se verhouding uitgeoefen het, na te vors.
- Om die uitkoms van die saak na die bekendmaking van die seksuele misbruik te ondersoek en vas te stel of daar enigsins teen die beweerde oortreders opgetree is en of hulle enigsins wetlik vervolg is.

METODE VAN ONDERSOEK

Literatuurstudie

Volgens Strydom (1999:123-125) en Fouché en Delport (2005:123-125) is die bestudering van relevante literatuur noodsaaklik vir die duidelike formulering van die probleem. Die effek van seksuele misbruik van 'n kind op die psigo-sosiale funksionering van die ouer/voog is ondersoek.

Literatuur oor hierdie veld in die Suid-Afrikaanse konteks is relatief beperk. Daar is meer inligting beskikbaar oor die effek van seksuele misbruik op die kind self, maar nie soseer oor die effek daarvan op die nie-beskuldigde ouer/voog nie.

Die Ferdinand Postma Biblioteek op die Potchefstroomkampus van die Noordwes-Universiteit was as hoofbron benut om relevante literatuur te bekom. 'n Verskeidenheid databasisse is geraadpleeg, naamlik Social Work Abstracts, Social Science Abstracts, EBSCHO HOST WEB, Repertorium van Suid-Afrikaanse tydskrifartikels, SCIENCE DIRECT, GOOGLE en YAHOO.

EMPIRIESE ONDERSOEK

Die navorsingsontwerp

Die navorsingsontwerp is die proses waarvolgens data ingewin word om die hipotese ter sprake te ondersoek of die navorsingsdoel te verwesenlik (Vaktaalkomitee, 1995:37). Die kwalitatiewe navorsingsbenadering is benut. Creswell (2009:232) omskryf kwalitatiewe navorsing as 'n wyse van bestudering en verkenning van die wyse waarop individue en/of groepe betekenis heg aan sekere probleme en uitdagings in hul omgewing. Die proses van kwalitatiewe navorsing behels die uitwerk van vraagstukke aangaande die probleem, die opstel van navorsingsprosedures, die verkryging en analisering van die data, identifisering van sekere temas, die skryf van 'n verslag en laastens die implementering van die bevindinge.

Primêr was die navorsing verkennend van aard en sekondêr, beskrywend. Richard en Grinnell (2001:241) en Royse (2004:25) omskryf verkennende navorsing as die proses waardeur navorsing gedoen word oor 'n navorsingsonderwerp waaroor daar baie min navorsing en inligting beskikbaar is. Neuman (2000:22) definieer beskrywende navorsing soos volg: "Descriptive Research presents a picture of the specific details of a situation, social setting or relationship, and focuses on how and why questions."

Deelnemers

- Die deelnemers was deur middel van doelgerigte steekproeftrekking geselekteer. Creswell (2009:178) en Richard en Grinnell (2001:216) omskryf dit as die doelgerigte selektering van individue vir die studie.

Die ondersoeker was ten tye van die ondersoek werksaam by NG Welsyn Randfontein. Die ondersoeker het gebruik gemaak van haar en medekollegas se gevallelading om die nodige deelnemers vir die studie te verkry.

Twaalf deelnemers was by die ondersoek betrek toe data-versadiging bereik is. Hulle moes aan die volgende kriteria voldoen het om aan die ondersoek te kon deelneem:

- Hulle moes nie voor die bekendmaking van die oortreding bewus gewees het van die seksuele misbruik van die kind nie.
- Die voornemende deelnemer moes 'n ouer of voog van die betrokke kind wees.

- Daar moes 'n geruime tyd reeds 'n standvastige, liefdevolle ouer-kindverhouding bestaan het tussen die ouer/voog en die kind voor die bekendmaking van die seksuele misbruik.
- Die kind wat misbruik was, moes volgens die Kinderwet gedefinieer kon word as 'n kind.

Metode van data-insameling

Die navorsing het primêr berus op in-diepte onderhoude met die deelnemers. In hierdie verband sê Greeff (2005:287) die volgende: "Interviewing is the predominant mode of data or information collection in qualitative research." Daar is gebruik gemaak van die ongestruktureerde een-tot-een onderhoudtegniek (Richard & Grinnell, 2001:287).

Deelnemers is die geleentheid gegun om oor hul ervarings van die bekendmaking van die seksuele misbruik en die effek wat dit op hulle lewe gehad het, te praat. Om te verseker dat die onderhoud ten volle benut was, is daar gebruik gemaak van die onderhoudproses soos deur Creswell (2009:130) uiteengesit.

Prosedures

- Daar is met die hoofkantoor van NG Welsyn in verbinding getree, en toestemming is verkry om die studie uit te voer.
- Ingeligte toestemming is van die ondersoeker se supervisor, mev M Jordaan by NG Welsyn, Randfontein, verkry om kliënte as deelnemers te betrek.
- Die deelnemers is ook voorsien van skriftelike besonderhede aangaande die studie, wat hulle in staat gestel het om 'n ingeligte besluit te neem oor hul betrokkenheid by die studie.
- Die ondersoeker het die deelnemers telefonies genader om deelname te bewerkstellig en afsprake te reël.
- Die ondersoeker het van persoonlike onderhoude gebruik gemaak om al die nodige inligting in te samel.
- Die onderhoude is op band opgeneem nadat respondente toestemming daartoe verleen het.

Etiese aspekte ter sprake

Creswell (2009:87-93) en Richard en Grinnell (2001:58-69) beklemtoon die volgende belangrike etiese aspekte:

- Daar moet altyd opgelet word daarna dat die navorsing nie enige gevare vir die deelnemers inhou nie.
- Die deelnemers moet ingelig wees oor die omvang van die navorsing en moet op vrywillige basis instem tot deelname aan die navorsing.
- Genoegsame inligting rakende die navorsing moet aan die respondente voorsien word sodat hulle 'n ingeligte besluit kan maak.
- Deelname aan die navorsing moet vrywillig wees.
- Die deelnemers moet teen enige fisiese en psigiese gevare beskerm word.
- Die navorser moet te alle tye die deelnemers se privaatheid, konfidensialiteit en anonimiteit respekteer.
- Na afhandeling van onderhoude moet die deelnemers tyd gegun word om te ontlaai.

Die ondersoeker het gedurende die ondersoek doelbewus aandag geskenk aan al bogenoemde etiese aspekte. Etiese goedkeuring is ook van die Etiekkomitee van die Noordwes-Universiteit (Potchefstroomkampus) verkry: Etieknommer: NWU- 0027-09-51.

Dataverwerking

Die ingesamelde data van die onderskeie onderhoude met die ouers/voogde was per hand deur die ondersoeker verwerk aan die hand van die oop kodering tegniek. Creswell (2009:184) konstateer die volgende: “Data analysis involves collecting open-ended data, based on asking general questions and developing an analysis from the information supplied by participants. Die “open coding”-tegniek behels die afbreek van die inligting in temas. Die temas word elk individueel bestudeer en ontleed. Die hooftemas word onderskei van die subtemas. Die hooftemas maak deel uit van die sentrale teoretiese stelling en die subtemas word gebruik om die probleemstelling mee te staaf (De Jong, Monette & Sullivan, 2005:434).

OMSKRYWING VAN BEGRIPPE

Seksuele misbruik

Die Vaktaalkomitee vir Maatskaplike Werk (Vaktaalkomitee, 1995:8) omskryf seksuele misbruik soos volg, “Die verskynsel dat kinders die slagoffer is van ouers, voogde, versorgers of ander persone wat hulle opsetlik fisies, psigiese en emosionele leed aandoen en soms ook seksueel misbruik of toelaat dat hulle seksueel misbruik word.”

Forensiese maatskaplike werk

Forensiese Maatskaplike Werk word soos volg deur Weyers (2001) beskryf: “A specialised field of social work practice that is characterised by the social worker’s primary function of providing expert testimony in courts of law.”

Nie-beskuuldigde ouer/voog

Volgens Doyle (1994:20) is die nie-beskuuldigde ouer die persoon wat nie bewus is van die seksuele misbruik nie of wat nie kan besef en/of erken dat die kind seksueel misbruik word nie.

Psigo-sosiale funksionering

Dit kan beskou word as die totaal van die individu se aktiwiteite op alle vlakke van sy lewensbestaan; in interaksie met ander individue en situasies in sy geheelomgewing. Dit veronderstel dus interaksie, terwyl elke interaksie somaties en psigiese faktore enersyds en maatskaplike faktore andersyds weerspieël. ’n Persoon se psigo-sosiale funksionering kan slegs verstaan en verklaar word deur die bepaling van sy maatskaplike, somatiese en psigologiese faktore in hulle kombinasies (Van Rooyen & Combrink, 1980:54).

Seksuele oortreder

“The term sexual offender is largely a legal term used to label anyone who has committed a sexual offense that is characterized by the use of force or a threat to engage in a sexual act.” (Huss, 2009:125)

RESULTATE VAN DIE NAVORSING

Die resultate word bespreek aan die hand van die onderhoudskedule. Vier hooftemas met onderskeie subtemas is aan die doelwitte gekoppel. ’n Literatuurkontrole sal ook volg.

Profiel van die respondente

’n Profiel van die respondente word kortliks weergegee met die doel om ’n beeld van die nie-beskuuldigde ouers en hul kinders te vorm.

Twaalf respondente het aan die ondersoek deelgeneem, waarvan 11 vroulike respondente was en een manlik. Twee van die respondente was die betrokke kinders se materne grootouers. Die

oorblywende tien respondente was die betrokke kinders se biologiese moeders. Die respondente was almal Afrikaanssprekend en reeds kliënte van die welsynsorganisasie.

Verhouding van die nie-beskuldigde ouer/voog met die beweerde oortreder

- Drie van die respondente was met die beweerde oortreder getroud.
- Een van die beweerde oortreders was aan die nie-beskuldigde ouer/voog verloof.
- In twee van die gevalle was die beweerde oortreder die materne en paterne oom onderskeidelik van die betrokke kinders.
- In een geval was 'n vriend van die gesin die beweerde oortreder.
- Drie van die betrokke kinders is deur ander kinders by die kinderhuis of onderskeie kleuterskole waar hulle skoolgegaan het seksueel misbruik.
- In twee gevalle was die betrokke kinders seksueel deur hul stiefvaders misbruik.
- In een geval was die beweerde oortreder die skoonseun van die nie-beskuldigde ouer/voog.
- Met die uitsondering van die gevalle waar die betrokke kinders by die kinderhuis of kleuterskool seksueel misbruik is, was al die beweerde oortreders mans. In die studie wat deur McCourt en Peel (1998) uitgevoer is, is daar ook gevind dat die meerderheid van alle seksuele oortreders wel manlik is.

Geslag van die betrokke kinders

Drie seuns en nege dogters was seksueel misbruik. "... Boys as well as girls are the victims of sexual abuse, recent research suggests that sexual abuse of boys is grossly under reported and under recognised." (McCourt & Peel, 1998)

Ouderdomme van die betrokke kinders

Die betrokke kinders se ouderdomme het gewissel tussen drie en 14 jaar, met drie kinders wat nege jaar oud was.

Temas en subtemas

TABEL 1
TEMAS EN SUBTEMAS VAN DIE STUDIE

Tema	Subtema
Tema 1: Reaksie van nie-beskuldigde ouer/voog met die bekendmaking van die seksuele misbruik	Subtema 1: Wyse van bekendmaking Subtema 2: Reaksie en gevoelens met betrekking tot die bekendmaking
Tema 2: Impak van die bekendmaking van die seksuele misbruik op die nie-beskuldigde ouer/voog se psigo-sosiale funksionering	Subtema 1: Impak op Psigiese Toestand Subtema 2: Impak op Emosionele Toestand Subtema 3: Impak op Finansiële Toestand Subtema 4: Impak op Fisiese Toestand
Tema 3: Impak op die verhouding tussen betrokke kind en nie-beskuldigde ouer/voog	Subtema 1: Aard van die verhouding tussen betrokke persone voor die bekendmaking van die seksuele misbruik Subtema 2: Aard van die verhouding tussen betrokke persone na die bekendmaking van die seksuele misbruik
Tema 4: Uitkoms na die bekendmaking van die seksuele misbruik	Subtema 1: Huidige versorgingsposisie van die betrokke kinders. Subtema 2: Regstappe na bekendmaking.

Tema 1: Reaksie van nie-beskuuldigde ouer/voog met die bekendmaking van die seksuele misbruik

Subtema 1: Wyse van bekendmaking

Respondent een is deur die personeel van die Kinderhuis waar die betrokke kind woon, ingelig oor die seksuele misbruik aangesien die oortreding by die Kinderhuis begaan is deur van die ander kinders.

Respondente twee en drie was deur lede van hul gesin ingelig oor moontlike seksuele misbruik van hul kinders en het die saak daarna verder geneem.

Respondente vyf en agt is deur die Kleuterskoolhoof waar hul kinders seksueel deur medekleuters van die skool misbruik is, daarvan verwittig. In twee van die gevalle het die betrokke kinders die respondente slegs meegedeel van die seksuele misbruik nadat hulle die huis verlaat het en hul eie gesinne begin het. In een van die gevalle is die betrokke kind outisties en het die respondent deur middel van 'n mediese ondersoek vasgestel dat haar kind seksueel misbruik is.

In vier van die gevalle het die respondente hul kinders self gekonfronteer nadat hul gedrag verander het en die respondente moontlike seksuele misbruik begin vermoed het.

Subtema 2: Reaksie en gevoelens met betrekking tot die bewusmaking

Ses uit die twaalf respondente het baie negatief op die nuus van die seksuele misbruik van hul kinders gereageer. Wat egter bygedra het tot hul negatiewe ervaring was die feit dat hulle geen hulp ontvang het van medegesinslede nie, geen hulp by hul plaaslike Polisiekantore of Distriksgeneesheer nie en ook nie bekend was met die proses en prosedures wat gevolg moet word in die spesifieke geval nie. Die onsekerheid en onduidelikheid oor wat gedoen moet word, het vir ses van die respondente bygedra tot hul negatiewe ervaring van die situasie. Laasgenoemde kan beaam word deur 'n studie wat gedoen is deur Lovett (2004:355), waarin die volgende gestaaf word: "The process of revealing the secret of abuse, and the response by caregivers and professionals, has the power to assist the victims with recovery or further traumatize them".

Lovett (2004:362) gaan verder deur daarop te wys dat dit die werk en verantwoordelikheid van die professionele persone is wat die nie-beskuuldigde ouer/voog bystaan, om kennis te neem van die kliënt se reaksie en hulle by te staan en toe te sien dat hulle sekerheid bereik en nie rondbeweeg tussen wat en wie hulle glo en vertrou nie.

Die gevoelens en ervarings van die nie-beskuuldigde ouers/voogde word baie goed deur een respondent saamgevat:

"Ons was ten volle soos molle in die donker grond, ons het nie 'n idee gehad wat of waarheen om volgende te gaan nie. Hulle het ons soos die oortreders laat voel, asof ons die oortreder was, geen, niks hulp is gekry nie."

Vier van die respondente het egter apaties voorgekom en het geen emosies getoon met die bekendmaking van die seksuele misbruik nie:

"Dit was net makliker om niks te voel nie op daai stadium. Ek wou net niks voel, om eintlik eerlik te wees."

"Ek was nie seker wat om te voel nie."

"Dit was net te onwerklik op daai stadium toe ek hoor, ek was net dood hier binne my, dood."

“Ek was besluitloos en net onseker wat om te doen oor die situasie.”

Lovett (2004:364) sê die volgende: “Some mothers believe, and at the same time deny the reality of abuse, ‘wanting to hear it’ both from the child and perpetrator”. Vir baie van die ouers/voogde wat by die studie betrokke was, was dit baie moeilik om die realiteit van die seksuele misbruik te aanvaar en wou hulle eers die beweerde oortreder konfronteer en ook self hul gevoelens en gedagtes vir hulself uitpluis voordat hulle enige belangrike besluite geneem het. “Disbelief was an initial reaction” (McCourt & Peel, 1998).

Twee van die respondente het gestaaf dat hulle nie geweet het wat om te doen en/of hoe om te reageer nie. Die nie-beskuuldigde ouers van die betrokke kinders het nie verwag dat hulle die nuus gaan ontvang dat hulle kinders seksueel misbruik is nie. Dit was vir hulle ’n baie groot skok en het ’n groot en langblywende negatiewe uitwerking op hul lewe gehad. Nie een van die nie-beskuuldigde ouers/voogde was voorberei op die trauma, keuses en emosies waardeur hulle gekonfronteer was nie.

Een van die respondente het ’n lang geskiedenis met dobbelprobleme gehad en het teruggeval in haar ou gewoontes na die bekendmaking van die seksuele misbruik:

“As ek dobbel, voel ek gelukkig en gemaklik, dit is die een plek waar ek wou gaan waar ek geweet het die nuus van my dogter my nie kan pla nie.”

Een van die respondente het haar dogter nie geglo nie en gevolglik geen emosies getoon nie. In die studie wat gedoen is deur Lovett (2004:363) het sy gevind dat daar ’n verband tussen die ouderdom van die betrokke kind wat seksueel misbruik word en die waarskynlikheid dat die ouer die aantygings gaan glo. In hierdie studie is gevind dat die nie-beskuuldigde ouers/voogde van die betrokke kinders meer ontvanklik was daarvoor om te glo dat seksuele misbruik van kinders wat nog jonk was, as van ouer kinders. Die ouers/voogde het meer ondersteunend opgetree teenoor hul jonger kinders as teenoor die ouer kinders.

Tien van die respondente het aangedui dat hulle wel in ’n mate oorgereageer het met die bekendmaking van die seksuele misbruik. Hulle het uitermatige gevoelens van angs, woede, aggressie en spanningsaanvalle beleef. Volgens die respondente was dit vir hulle besonder moeilik om enige beheer oor hulle emosies en humeur uit te oefen met die bekendmaking van die misbruik. Selfverwyt en gevoelens van mislukking as ’n ouer/voog het ook onder die respondente voorgekom.

Van die respondente het die volgende in hierdie verband genoem:

“Ek het al my moed vir die lewe verloor, ek wou nie aangaan nie, ek is nie ’n ma werd nie.”

“Ek was so mismoedig en het gevoel of ek konstant gehuil het.”

“Hoe kon ek so blind gewees het, hoe was ek nie daar vir haar gewees nie?”

“Hoe sal sy my ooit weer kan vertrou? Ek het haar op die slegste wyse ooit teleurgestel.”

Die respondente se aanhalings word beaam deur die studie wat gedoen is deur Hill (2001:388) “... the common core of their experience was an overwhelming feeling of guilt at their sense of their own failure as a mother.” In sommige gevalle sal die betrokke kind wat seksueel misbruik word, nie die misbruik bekend maak nie as hulle voel hul ouer/voog nie met die realiteit daarvan sal kan saamleef nie. Lovett (2004:367) wys in hierdie verband daarop dat dit vir die kind baie belangrik is om die ouer as bevoeg te beskou om aan hom/haar beskerming te gee na

die bekendmaking van die seksuele misbruik; dit sal op sy beurt ook die band tussen die ouer en kind versterk.

In hierdie studie, is bevind dat in die gevalle waar die ouers na die bekendmaking van die seksuele misbruik min ondersteuning aan hul kinders gebied het, die kinders baie moeilik aangepas het by die prosesse wat gevolg het. Die kinders het die professionele mense moeilik geglo en vertrou en nie goeie samewerking aan hulle gebied het. Volgens Hershkowitz (2009:172) kan 'n ondersteunende omgewing die gehalte, akkuraatheid en hoeveelheid inligting wat die kind weergee, voordelig beïnvloed.

Na die bekendmaking van die seksuele misbruik het die onderskeie nie-beskuuldigde ouers/voogde se daaglikse funksionering en psigo-sosiale omstandighede dramaties verander. Hul hele leefwêreld moes aangepas word. McCourt en Peel (1998) skryf soos volg: "The major life changes required after the discovery of sexual abuse entail a drastic re-thinking of personal and family life, a 'psycho-social transition.'"

Tema 2: Impak van die bewusmaking van die seksuele misbruik op die nie-beskuiligde ouer/voog se psigo-sosiale funksionering

Subtema 1: Impak op psigiese toestand

Respondente nege en twaalf het tekens van algehele negatiewe funksionering ervaar. *Respondent vyf* het uitgewys dat sy probeer kalm bly het om die kind se onthalwe en dat sy seksuele misbruik self ook vroeër deurgemaak het, en nie wou toelaat dat haar emosies dit vir haar kind nog moeiliker maak om die situasie te hanteer nie. "Clinicians have speculated that a history of child sexual abuse makes it difficult for a woman to deal with current abuse of her child" (Hiebert-Murphy, 1998:431). Die betrokke respondente was lank na die bekendmaking van die seksuele misbruik nog besonder emosioneel en het baie moeilik teruggekeer na haar daaglikse funksionering en huishoudelike take. In 'n studie wat deur Kouyoumdjian, Perry en Hansen (2009:57) gedoen is, is bevind dat die waarskynlikheid groot is dat 'n persoon wat as kind seksueel misbruik is, se kinders ook die risiko loop om seksueel misbruik te word.

Nege van die respondente het bevestig dat hulle hewige emosionele onstabieleit ervaar het. Twee van die respondente het op medikasie gesteun om hul gevoelens en emosies te beheer. Twee van hulle het ook aangedui dat hulle onbeheersd gehuil het en oorweldig depressief was:

"Ek het dit moeilik gevind om met ander te kommunikeer oor die gebeure omdat ek konstant gehuil het na die bekendmaking."

"Ek was so af en depressief gewees dat dit vir my baie moeilik was om met my ander kinders 'n genotvolle dag by die parkie deur te bring, niks het my laat beter voel, niks."

Met die bekendmaking van die seksuele misbruik word die hele leefwêreld van die nie-beskuiligde ouer/voog omgekeer; in baie gevalle het heelwat dinge verander: woonplek, werk, woonbuurt, skool, sosiale kring en alle bekende aktiwiteite waaraan die gesin gewoon geraak het en wat deel uitgemaak het van hul daaglikse funksionering. "Significant life changes do occur following disclosure and can be anticipated as real life consequences" (Massat & Lundy, 1998:386).

Subtema 2: Impak op emosionele toestand

Respondente vier, ses en tien het met gevoelens van selfverwyt oor hul onvermoë om die kind te beskerm geworstel na die bekendmaking van die seksuele misbruik. Al twaalf respondente het ernstige emosionele trauma ervaar weens die bekendmaking.

Die opmerkings van vier van die respondente demonstreer hierdie vroue se selfverwyt en trauma:

“Sal sy my ooit weer as haar ma en beskermheer kan vertrou, na wat gebeur het.”

“Die gesin het my verwyt en verstoot omdat ek nie daar was nie, ek neem hulle nie kwalik nie want ek was nie daar nie, kyk wat het gebeur.”

“Die ergste en grootste emosie waarmee ek geworstel het, was die verwyt van my dogter en die gesin.”

“Ek het in my lewe nog nooit so alleen gevoel nie, daar was niemand wat ek vertrou het nie, ek was verlore en het niemand gehad waarop ek kon staatmaak of vertrou nie.”

In 'n studie wat deur Mannarino, Cohen, Deblinger en Steer (2007:203) onderneem is, is gevind dat moeders van seksueel misbruikte kinders hoër vlakke van emosionele angs en depressie ervaar as moeders wie se kinders nie seksueel misbruik is nie.

Vir die ouers/voogde wat tot die besef gekom het dat hul kinders seksueel misbruik is, was dit baie traumaties en het dit ingrypende emosionele gevolge vir hulle ingehou. Wat egter hul bewusmaking vererger het, is die feit dat die publiek nie so ondersteunend is teenoor nie-beskuldigde ouers/voogde as wanneer die kind fisies seergekry het of 'n siekte opgedoen het nie. Massat en Lundy (1998:384) het in hulle studie bevind dat die ouer se selfverwyt oor hul onvermoë om hul kind te beskerm vererger word deur selfblaaam, selftwyfel en 'n gevoel van mislukking wat hulle oorval. “Part of the guilt was blaming themselves, but also knowing that the child blamed them for not having known” (McCourt & Peel, 1998).

Die betrokke ouers/voogde was dus nie daartoe in staat om hul kinders optimaal te versorg nie. Hulle het dit moeilik gevind om met die kinders te kommunikeer en het nie geweet hoe om hul eie of die kind se emosies en gevoelens te hanteer nie.

“Previous research has documented that non-offending parents often experience secondary trauma from disclosure of child sexual abuse” (Newberger *et al.* in Massat & Lundy, 1998:385). Hulle word in sommige gevalle weer gekonfronteer deur die gevoelens en emosies van hul eie seksuele misbruik as kinders.

Subtema 3: Impak op finansiële toestand

Slegs *respondent ses* het geen finansiële probleme ondervind na die bekendmaking van die seksuele misbruik nie.

Ses van die respondente het gestaaf dat hulle moes betaal vir die sielkundige assesserings wat die betrokke kinders moes ondergaan. Vyf van die respondente het tyd van die werk afgeneem om die kinders by te staan wat tot gevolg gehad het dat hulle nie 'n volle salaris betaal is nie.

In drie gevalle waar die beweerde oortreder die broodwinner in die huis was, het hy alle finansiële ondersteuning aan die gesin gestaak toe hy uit die huis getrek het. Ter stawing hiervan word die woorde van drie van die respondente aangehaal:

“Hy het bloot net sy tas gepak en by die deur uitgeloop. Hy het tot vandag nie 'n sent vir my gegee vir die huis of die kinders nie.”

“Hy het ons met niks gelos na ek hom gekonfronteer het. Ek kan nie eers sy ouers gaan vra vir hulp nie want hulle sukkel self so baie.”

“Hy het net gesê, as dit die dank is wat ons hom gee sal ons nou niks kry nie.”

In twee van die gevalle waar die betrokke kinders by die skool seksueel misbruik is, moes die kinders die skool verlaat en na 'n nuwe skool gaan, met addisionele uitgawes.

Massat en Lundy (1998:373) het in hulle studie bevind dat die gesinne waar die oortreder nie 'n familielid is nie, minder finansiële probleme ondervind het as dié waar die oortreder 'n band gehad het met die gesin. Hulle maak ook melding van die impak wat die bekendmaking van die seksuele misbruik op die nie-beskuldigde ouer/voog se werk en inkomste het, asook die tyd wat deur besoeke aan howe en terapeute in beslag geneem word. "Non-offending parents experienced a significant loss of income following disclosure" (Massat & Lundy, 1998:379).

Subtema 4: Impak op fisiese toestand

Al twaalf respondente het gestaaf dat hulle baie negatiewe fisiese gevolge gehad het na die bekendmaking van die seksuele misbruik. Die nie-beskuldigde ouer/voog word ook gesien as die vergete slagoffer en/of die sekondêre slagoffer (McCourt & Peel, 1998). Hulle ondergaan geweldige stres wat 'n negatiewe uitwerking op hul gesondheid het. Nege van die respondente het aan slaaploosheid gely en vier aan eetversteurings wat tot gevolg het dat hul immuunstelsel swak is. Vyf respondente het probleme ervaar met hulle diabetes en bloeddruk. Van die respondente het ook ontstellende spanningshoofpyne ontwikkel.

Van die respondente het die volgende in hierdie verband geopper:

"My suiker en bloeddruk het erger geword en my dokter het dadelik opgetel daar is iets fout by die huis, seker omdat ek gesit en huil het ook."

"Ek kon nie slaap nie, my hart het my baie probleme gegee."

"Ek was konstant moeg en uitgeput, het net geen krag gehad vir wat gedoen moes word nie."

"Ek het niks geëet nie, het net geslaap en probeer maak of niks gebeur het nie. Dit het veroorsaak dat ek baie gewig verloor het wat my suikerprobleme erger gemaak het."

Een respondent het angsaanvalle na die bekendmaking van die seksuele misbruik beleef:

"Ek het eers nie geweet wat dit was nie, het eers later toe my buurvrou oorkom en my tot ruste kry, besef dat ek 'n angsaanval gehad het."

Tema 3: Impak op die verhouding tussen betrokke kind en nie-beskuldigde ouer/voog

Subtema 1: Aard van die verhouding tussen betrokke persone voor die bekendmaking van die seksuele misbruik

Elf van die respondente het bevestig dat hulle voor die bekendmaking van die seksuele misbruik baie goeie, positiewe en opbouende verhoudings met hul kinders gehad het. Die volgende response is ontvang:

"Daar is nie 'n dag wat verby gegaan het wat ons nie gepraat het nie."

"Ons het 'n punt daarvan gemaak om tyd te maak vir mekaar elke dag, om die dag se gebeure te bespreek."

"Badtyd was ons tyd, sy het dit so geniet as ek by haar sit in die badkamer en sy vertel van haar stories en speletjies van die dag."

"Hy het met elke naweek en vakansie wat hy huis toe gekom het, meer spontaan gepraat en gespeel met ons, ons het al begin dink hy kan terug kom huis toe."

Slegs een van die respondente het genoem dat sy nie 'n baie goeie verhouding met haar seun gehad het nie, weens die feit dat hy outisties is. Alhoewel die betrokke kind outisties was, het dit geen verskil gemaak aan die wyse waarop die ouer die seksuele misbruik ervaar het nie, en was die betrokke ouer se emosies en reaksies met die bewusmaking van die seksuele misbruik in ooreenstemming met dié van die ander respondente.

Subtema 2: Aard van die verhouding tussen betrokke persone na die bekendmaking van die seksuele misbruik

Vyf van die respondente het aangedui dat geen verandering na die bekendmaking van die seksuele misbruik in die verhouding wat hulle met hul kinders gehad het, ingetree het nie. Drie van die respondente het genoem dat hulle nog baie ondersteunend teenoor die betrokke kinders opgetree het en dat hulle nog goeie oop kommunikasie geniet het en ook dat die seksuele misbruik hulle nader aan mekaar gebring het. Die volgende response in hierdie verband is ontvang:

“Ek het geen verandering opgemerk in die wyse waarop ons praat nie; ek voel in der waarheid eintlik baie nader aan my dogter na die gebeure.”

“My seun is nog baie klein en hy sien vir my en pappa nog as sy beste maatjies by die huis, daar is geen opmerkbare verandering nie.”

“Sy ken my in meer sake wat sy aanpak en bespreek meer dinge nou met my as wat sy gedoen het voor die voorval.”

Sewe van die respondente het egter aangedui dat hulle verhoudings met hul kinders negatief geaffekteer is deur die bekendmaking van die seksuele misbruik. “It is likely that the offender will have manipulated and weakened the mother/child relationship to his advantage” (Lovett, 2004:368). In sommige gevalle sal die beweerde oortreder die betrokke kinders van hul ouers vervreem om dus meer toegang tot die kinders te geniet en te verhoed dat die kinders dadelik die vrymoedigheid gaan hê om met hul ouers/voogde te praat oor die seksuele misbruik. Daar is volgens Massat en Lundy (1998:372) drie faktore wat bydra tot die kind se bekendmaking van die seksuele misbruik, naamlik die beweerde oortreder se beplanning rakende die seksuele misbruik, die wyse waarop die beweerde oortreder die verhouding en band tussen die ouer/voog verbreek om beter toegang tot die kind te geniet en laastens, die wyse waarop die beweerde oortreder die kind nader en behandel voordat die seksuele misbruik plaasvind.

Vier van die respondente het melding gemaak daarvan dat die seksuele misbruik die kinders verander het – dat die kinders nie meer dieselfde was nie. Twee van die respondente het ook gestaaf dat daar konstante konflik en spanning in die huis geheers het na die bekendmaking van die seksuele misbruik. Vier van die respondente het daarop gewys dat die betrokke kinders gevoelens van verwerping en verwyte het teenoor hulle getoon het.

Die respondente het die volgende uitlatings ter stawing hiervan gemaak:

“Sy kyk nie eers vir my nie, sy wil niks met my te doen hê nie.”

“Sy is nie meer my dogter nie, iewers ten midde van die seksuele misbruik is my dogter ook gesteel en van my weg geneem.”

“Daar word konstant oor als baklei in die huis, als is 'n konstante oorlog.”

“My dogter kyk wel vir my en wend 'n poging aan om met my te praat maar die haat en verwerping is baie duidelik in haar oë. Glo nie ons sal ooit weer regkom nie. Ek verlang na my dogter, die dogter wat daai man gevat het.”

Twee van die respondente het skuldgevoelens gehad en het dit moeilik gevind om met die kind te kommunikeer en na aan die kind te wees:

“Dit is nie my dogter wat die probleem is nie, my dogter reik uit na my maar ek kan nie nou liefdevol en ondersteunend wees nie. Ek het dit nie in my nie.”

“My skuldgevoelens en my selfverwyt het dit vir my moeilik gemaak om na aan my kind te wees. Jy kan sê ek het in ’n mate baie skaam gekry om na aan haar te wees.”

Die laaste twee respondente se stellings word beaam deur ’n studie wat gedoen is deur Mannarino *et al.*, (2007:209): “Instead these mothers may be less able to model effective coping for their children or may be less emotionally available because of their own depression which contributes to greater internalizing problems in the children.” Dit gaan ook ’n invloed uitoefen op die verhouding wat opgebou word en/of herstel moet word na die bekendmaking van die seksuele misbruik. Volgens ’n studie wat deur Kouyoumdjian *et al.*, (2009:54) uitgevoer is, kan die ouers/voogde se negatiewe reaksies op en verwagtinge van die betrokke kinders ook daartoe lei dat die kind die seksuele misbruik nog meer negatief ervaar. Dus is die ouers se emosionele toestand en wyse waarop hulle hul kinders bystaan en ondersteun van die allergrootste belang, want dit bepaal die wyse waarop die kind die seksuele misbruik gaan verwerk.

Alaggia en Knott (2008:212) is van mening dat die tipe verhoudings en ondersteuningstelsels wat die betrokke persone deur hul lewe heen opbou, ’n belangrike rol speel by die lang- en korttermyngevolge van seksuele misbruik.

Daar is ook bewyse gelewer daarvan dat die effek van die langtermyn- negatiewe gevolge vererger kan word deur die nie-ondersteunende optrede van ’n nie-beskuldigde ouer/voog. Die kinders toon gevoelens van verwerping en blaam teenoor die betrokke ouers/voogde na die bekendmaking van die seksuele misbruik.

Van die respondente wat self ook as kinders seksueel misbruik was, het dit baie moeilik gevind om na die bekendmaking van die seksuele misbruik van hul kinders hul gevoelens en emosies te verwerk. Hulle het dit ook baie moeilik gevind om met hul kinders te praat en hulle te troos.

Bogenoemde ervarings word beaam deur ’n studie wat gedoen is deur Hiebert-Murphy (1998) waarin die volgende bewys is: “The findings indicate that the distress experienced by mothers following a disclosure of sexual abuse is related to mothers’ personal histories of child sexual abuse.”

Tema 4: Uitkoms na die bekendmaking van die seksuele misbruik

Subtema 1: Huidige versorgingsposisie van die betrokke kinders

Respondent een se kind is nie by hulle in die huis woonagtig nie – ook nie tydens die seksuele misbruik nie, aangesien dit by die kinderhuis waar hy gewoon het, plaasgevind het. Die betrokke kind woon steeds in die kinderhuis. In die twee gevalle waar die betrokke kinders reeds die huis verlaat het, is daar geen verandering in die versorgingsposisie van die kinders nie. In een van die gevalle is die betrokke kind deur lede van die gesin ingeneem en verkeer sy nie meer in die sorg van haar biologiese moeder nie. Die twee gevalle waar die kinders by die kleuterskool seksueel misbruik is, het die ouers/voogde die kinders na ’n ander kleuterskool in die dorp verplaas. Na die bekendmaking van die seksuele misbruik is net een kind dus van haar versorgingsposisie verskuif.

Subtema 2: Regstappe na bekendmaking

Vier van die gesinne het geen regstappe na die bekendmaking van die seksuele misbruik in werking gestel nie. In vyf van die gevalle word die bewerings van seksuele misbruik steeds ondersoek en is dit durende sake. Drie van die gesinne het wel sake teen die oortreders aanhangig gemaak, maar het dit later teruggetrek. In een van die gevalle het die betrokke kind sy/haar verklaring by die polisiestasie teruggetrek. In die twee ander gevalle het die betrokke gesin groot finansiële probleme ondervind en het hulle later die saak teruggetrek om finansiële hulp van die beweerde oortreder te bekom.

Vier van die gesinne het egskeiding tot gevolg gehad. Laasgenoemde word beaam deur 'n studie wat gedoen is deur Mannarino *et al.*, (2007:209) waar daar gestel is dat in meeste gevalle na die bekendmaking van seksuele misbruik waar die beweerde oortreder die eggenoot is, die saak op 'n egskeiding uitloop. Massat en Lundy (1998:374) beaam die stelling en voeg die volgende by: "Non-offending parents often lose their intimate relationship if the partner is the offender, either through divorce, separation, or incarceration, or some combination of these." Die nie-beskuldigde ouer/voog word dan deur die realiteit gekonfronteer dat hulle 'n enkelouer is – iets wat verder kan bydra tot die ouer/voog se gevoel van mislukking as 'n ouer. Dit sal verder bydra tot die ouer/voog se depressie en meer spanning op die verhouding tussen die ouer/voog en die betrokke kind plaas.

GEVOLGTREKKINGS

Gebaseer op die resultate is die belangrikste gevolgtrekkings wat gemaak kan word soos volg:

- Die meerderheid nie-beskuldigde ouers/voogde het nie self tot die besef gekom dat hul kinders seksueel misbruik word/was nie. Hulle het slegs vreemde gedrag by die kinders opgemerk en die kinders daarna daarmee gekonfronteer. Die ouers het nie 'n verband getrek tussen die kinders se vreemde gedrag en moontlike seksuele misbruik nie. Die ouers/voogde het nie die vrymoedigheid gehad om die kinders daarmee te konfronteer nie en was in sommige gevalle te bang om die waarheid te verneem.
- Al die respondente het oorreageer tydens die bekendmaking van die seksuele misbruik. Die respondente het gestaaf dat hulle wel rustig wou bly, maar dat dit vir hulle te moeilik geword het om hulle gevoelens en emosies te beheer.
- Die respondente het gevoelens van woede, wraak, haat en aggressie ervaar teenoor die beweerde oortreders. Die respondente het oorreageer maar het later in 'n mate apaties opgetree omdat hulle nie meer aan hul gevoelens en emosies wou werk nie.
- Al die respondente het 'n gevoel van mislukking en selfverwyt ervaar weens hul onvermoë om die betrokke kinders veilig te hou en die seksuele misbruik te voorkom. Die impak van die bekendmaking van die seksuele misbruik op die nie-beskuldigde ouer/voog se psigiese toestand was geheel en al negatief en het selfs jare na die bekendmaking van die seksuele misbruik voortgeduur. Daar is gevind dat hulle nie hul emosies of gevoelens kon beheer nie en hulle het aan depressie gely.
- Die impak van die seksuele misbruik op die nie-beskuldigde ouer/voog se emosionele toestand was negatief. Die respondente kon nie hul emosies beheer nie, en was emosioneel uiters onstabiel.
- Die respondente het die impak op hul finansiële toestand ook besonder negatief ervaar. Hulle moes heelwat tyd van die werk afneem en het groot somme geld betaal vir assesserings en mediese ondersoeke. In sommige van die gevalle was die broodwinner van

die huis die beweerde oortreder, wat daartoe gelei het dat die gesin se inkomste geheel en al van hulle weggeneem is.

- Die impak van die seksuele misbruik op die respondente se fisiese toestand was in die geheel besonder negatief. Die respondente het verskeie gesondheidsprobleme ondervind, onder ander diabetes, bloeddruk wat gedaal of gestyg het en hoofpyn. Van die respondente het ook melding gemaak van probleme met slaaploosheid, geen aptyt en geen fisiese krag om hul daaglikse take in en om die huis te verrig nie.
- Die respondente het melding gemaak van positiewe en opbouende verhoudings met die betrokke kinders voor die bekendmaking van die seksuele misbruik. Hulle het goeie en oop kommunikasie geniet. Die respondente het ook bevestig dat hulle besonder liefdevolle verhoudings met hul kinders gehandhaaf het.
- Die meeste respondente het genoem dat hulle na die bekendmaking van die seksuele misbruik besonder spanningsvolle verhoudings met hul kinders gehad het. Die respondente het ook melding gemaak daarvan dat hulle nie die kinders kon konfronteer nie en dat dié nie meer vir hulle “dieselfde” is nie. Die respondente het nie meer dieselfde liefdevolle en oop verhoudings met hul kinders geniet nie. Daar moet ook gelet word op die wyse waarop die kind vooraf deur die beweerde oortreder oorgehaal en/of ge-“groom” word. In baie gevalle slaag die beweerde oortreder daarin om die verhouding tussen die betrokke kind en sy/haar ouers/voogde te vernietig om sodoende makliker toegang tot die kinders te bekom en self ’n verhouding met hulle op te bou.
- Daar is gevind dat nie al die respondente die proses van aanmelding verstaan nie, moontlik as gevolg van die skoktoestand waarin hulle verkeer het. Hulle was nie vertrouwd met die prosesse wat gevolg moet word na die bekendmaking van seksuele misbruik nie.
- Die respondente het nie die nodige ondersteuning van hul gesin, uitgebreide familie, polisie of maatskaplike werkers wat by die saak betrokke was, ontvang nie.
- Respondente wat as kinders self ook seksueel misbruik is, het dit met die bekendmaking van die seksuele misbruik, baie moeilik gevind om hul gevoelens en emosies te beheer. Dit was ook vir hulle baie moeilik om na die bekendmaking ondersteuning aan die betrokke kinders te bied.
- Die uitkomst van die regsake na die bekendmaking van die seksuele misbruik wissel tussen regstappe wat in werking gestel is en gevalle waar daar nie teen die beweerde oortreders opgetree is nie.
- In vier van die gevalle het die ouer/voog ’n egskeiding versoek weens die feit dat die beweerde oortreder ’n eggenoot was.
- Daar was geen drastiese veranderinge in die versorgingsposisies van die betrokke kinders nie. Slegs twee gesinne het van woning verander weens die feit dat die beweerde oortreder nie ’n finansiële bydrae gelewer het tot die gesin se onderhoud nie en hulle hul woning dus moes afstaan.

AANBEVELINGS

Op grond van die bevindinge en gevolgtrekkings word die volgende aanbevelings aan die hand gedoen ten opsigte van die nie-beskuldigde ouer/voog, die betrokke kind en verdere navorsing op die gebied.

Algemene aanbevelings op makrovlak

- Voortgesette opleiding aan polisiebeamptes en distriksgeneeshere oor aanmeldingsprosedures en bekendmaking van seksuele misbruik aan die nie-beskuldigde ouer/voog.
- Nasionale riglyne aan al die welsynsorganisasies oor die hantering van die aanmeldingsprosedures en die stappe wat gevolg moet word na die bekendmaking van seksuele misbruik.

Aanbevelings ten opsigte van die nie-beskuldigde ouer/voog

- Die nie-beskuldigde ouer/voog het meer leiding en inligting nodig met betrekking tot die aanmeldingsproses en die stappe en prosedures wat na die bekendmaking van die seksuele misbruik gevolg moet word .
- Daar bestaan die behoefte aan meer effektiewe strukture en duidelike riglyne vir die nie-beskuldigde ouer/voog wat met aanmelding van 'n seksuele misdad teen hul kind(ers) gevolg moet word .
- Die Polisiekantoor behoort 'n omvattende diens deur 'n multi-professionele span wat saamgestel is uit 'n forensiese maatskaplike werker, distriksgeneesheer, sielkundige, arbeidsterapeut, spraakterapeut, polisiebeamptes en regsgeleerdes. Hierdeur word die nie-beskuldigde ouer/voog en betrokke kind van die begin van die aanmelding deur die proses ondersteun om sodoende te verhoed dat die persone van een persoon na die ander verwys word.
- Die nie-beskuldigde ouer/voog moet berading in 'n terapeutiese konteks ontvang om sodoende die trauma van die bekendmaking van die seksuele misbruik te verwerk.
- Ondersteuningsgroepe kan ook in werking gestel word om na bekendmaking en hofverrigtinge die nodige hulp en ondersteuning aan die nie-beskuldigde ouer/voog te bied.
- Tydens berading moet aandag aan die nie-beskuldigde ouer/voog se psigiese toestand, emosionele toestand, finansiële toestand en gesondheid geskenk word; dus die ouer/voog se algehele welstand in hierdie traumatiese tydperk.
- Finansiële bystand kan gereël word om die nie-beskuldigde ouer/voog en die gesin te help indien die beweerde oortreder alle vorme van finansiële bystand aan die gesin staak.
- Na die bekendmaking van die seksuele misbruik het die nie-beskuldigde ouer/voog hulp en leiding nodig ten opsigte van die herstel en opbou van 'n verhouding met die betrokke kind .
- Duidelikheid rakende die regstelsel is nodig en die regte van die kind en nie-beskuldigde ouer/voog om aan die ouer/voog die geleentheid te bied om 'n ingeligte keuse te maak rakende die verloop van die kriminele saak en stappe wat gedoen kan word.

Aanbevelings ten opsigte van die betrokke kind

- Deurlopende terapie en ondersteuning moet in verskillende lewensfases aan die betrokke kind(ers) gegee word om die seksuele misbruik en die trauma wat daarmee gepaard gaan, te verwerk.
- Tweedens sal daar ook leiding en terapie aan die betrokke kind(ers) gegee moet word om hul verhouding en band met hul ouer/voog te herstel veral as dit vernietig is deur die aanvoorwerk ("grooming"-proses) van die beweerde oortreder.

Aanbevelings ten opsigte van verdere navorsing

- Meer navorsing sal oor die impak van seksuele misbruik op die nie-beskuldigde ouer/voog as vader van die betrokke kind onderneem moet word.
- Forensiese Maatskaplike Werk is 'n relatief jong spesialiteit in Suid-Afrika en daar is nie voldoende navorsing (dus bronne) oor die algehele impak van seksuele misbruik op die nie-beskuldigde ouer/voog se psigo-sosiale funksionering in die Suid-Afrikaanse konteks beskikbaar nie.
- Longitudinale studie kan gedoen word op die nie-beskuldigde ouers/voogde van kinders wat seksueel misbruik is.

LEEMTES

Dit was moeilik om respondente te kry om aan die ondersoek deel te neem, aangesien die meerderheid kliente wat genader was, voor die bekendmaking van die seksuele misbruik van hulle kinders reeds bewus was daarvan. Baie van die kliënte wat genader was, wou ook nie aan die ondersoek deelneem nie weens die sensitiwiteit van die onderwerp.

Die respondente het weggeskram van die moeilike en sensitiewe vrae – hulle was huiwerig om dit te beantwoord. Daar is baie tyd daaraan bestee om hulle op hul gemak te laat voel om openlik en maklik oor die onderskeie onderwerpe te praat.

Min gepubliseerde navorsing kon opgespoor word oor die nie-beskuldigde ouer/voog se psigo-sosiale funksionering voor die bekendmaking van die seksuele misbruik in Suid-Afrika nie. Geen vergelykings kan dus getref word met die data wat tydens die onderhawige ondersoek ingewin is nie.

SAMEVATTING

Ter afsluiting wil die ondersoekers die mening uitspreek dat die nie-beskuldigde ouer/voog nie die nodige hulp en ondersteuning na die bekendmaking van die seksuele misbruik ontvang nie. Die nie-beskuldigde ouer/voog word deur die gesin en samelewing verstoot en blameer vir die seksuele misbruik van hul kind en word as medepligtige beskou. Die ouer/voog het hul eie gevoelens en emosies om te moet verwerk en sin daarvan te maak en moet terselfdertyd sterk staan om die betrokke kind se onthalwe en moet hom/haar ook deur die moeilike tyd ondersteun. Die nie-beskuldigde ouer/voog word in die proses verwaarloos en hul behoeftes en belange word nie in berekening gebring nie. Die nie-beskuldigde ouer/voog word nie net deur seksuele misbruik van hul kind gekonfronteer nie, maar ook deur die realiteit van 'n verhouding of huwelik wat tot niet gaan en op sy beurt kan lei tot 'n gebroke huis en finansiële bekommernisse. Die nie-beskuldigde ouer/voog word oorweldig deur al die gevoelens, emosies en keuses wat binne 'n baie kort tydsbestek gemaak moet word in 'n stadium wanneer hy/sy nie daartoe in staat is om sulke besluite te neem nie.

Hierdie projek is uitgevoer binne die groter navorsingsprojek: Maatskaplike Werk in Forensiese Praktyk onder leiding van C Wessels en is befonds deur die navorsingseenheid AUTHeR.

BIBLIOGRAFIE

- ALAGGIA, R. & KNOTT, T. 2008. Treatment for the nonoffending caregiver. **In:** HILARSKI, C., WODARSKI, J.S. & FEIT, M.D. **Handbook of social work in child and adolescent sexual abuse**. Binghamton, NY: The Haworth Press, Taylor & Francis Group.
- ANON. 2004. **Sexual abuse: a theoretical perspective. Chapter 2.** [Web]: <http://etd.rau.ac.za/theses./available/etd-03152004-104107/restricted/Grace2.pdf> [Geraadpleeg: 08/04/2008].
- BOLEM, R.M. 2001. **Child sexual abuse: its scope and our failure**. New York: Kluwer Academic/Plenum Publishers.
- BOLEM, R.M. & LAMB, J.L. 2007. Can non-offending mothers of sexually abused children be both ambivalent and supportive? **Child Maltreatment Journal**, 12(2):191-197.
- CALDER, M.C. 2000. **The complete guide to sexual abuse assessment**. Dorset: Russel House Publishers.
- CRESWELL, J.W. 2009. **Research design: qualitative, quantitative and mixed methods approaches**. Lincoln: University of Nebraska.
- CROSSON-TOWER, C. 2002. **Understanding child abuse and neglect**. Boston: Allyn & Bacon.
- DAVIES, M.G. 1995. Parental distress and ability to cope following disclosure of extra-familial sexual abuse. **Child Abuse & Neglect**, 19(4):399-408.
- DE JONG, R.C., MONETTE, R.D. & SULLIVAN, J.T. 2005. **Applied social research: a tool for the human services**. Thomson: Brooks & Cole.
- DOEBLER-IRVINE, E. 1996. **The parents' experiences project: experiences of non-accused parents after learning of their children's sexual abuse**. Kansas: Kansas State University.
- DOYLE, C. 1994. **Child sexual abuse: a guide for health professionals**. Londen: Chapman & Hall.
- DUNCAN, K.A. 2001. **The impact of sexual abuse on parenting: a female perspective.** [Web] http://www.counselingoutfitters.com/vistas/vistas05/Vistas05_art58.pdf. [Geraadpleeg: 08/04/2008].
- FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. 2005. In-depth review of literature. **In:** DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. **Research at grass roots – for the social sciences and human service professions** (3rd ed). Pretoria: Van Schaik Publishers.
- GREEFF, M. 2005. Information collection: interviewing. **In:** DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. **Research at grass roots – for the social sciences and human service professions** (3rd ed). Pretoria: Van Schaik Publishers.
- HERSHKOWITZ, I. 2009. Socio-emotional factors in child sexual abuse investigations. **Child Maltreatment Journal**, 14(2):172-181.
- HIEBERT-MURPHY, D. 1998. Emotional distress among mothers whose children have been sexually abused: the role of a history of child sexual abuse, social support, and coping. **Child Abuse & Neglect**, 22(5):423-435.

- HILL, A. 2001. No-one else could understand: women's experience of a support group run by and for mothers of sexually abused children. **British Journal of Social Work**, 31:385-397.
- HUSS, M.T. 2009. **Forensic psychology: research, clinical practice, and applications**. Creighton: John Wiley & Sons Ltd.
- KOUYOUMDJIAN, H., PERRY, A.R. & HANSEN, D.J. 2009. Non-offending parent expectations of sexually abused children: predictive factors and influence on children's recovery. **Journal of Child Sexual Abuse**, 18:40-60.
- LE ROUX, J. & FERREIRA, S.B. 1999. Die aard van die rouproses by die ouers van seksueel gemolesteerde kinders. **Maatskaplike Werk Navorser-Praktisyn**, 11(3):137.
- LOVETT, B.B. 2004. Child sexual abuse disclosure: maternal response and other variables impacting the victim. **Child and Adolescent Social Work Journal**, 21(4):355-371.
- MANNARINO, A.P., COHEN, J.A., DEBLINGER, E. & STEER, R. 2007. Self-reporting depression in mothers of children who have experienced sexual abuse. **Journal of Psychopathol Behaviour Assessment**, 29:203-210.
- MANION, I.G., McINTYRE, J., FIRESTONE, P., LIGEZINSKA, M., ENSOM, R. & WELLS, G. 1996. Secondary traumatization in parents following the disclosure of extra familial child sexual abuse: initial effects. **Child Abuse & Neglect**, 20(11):1095-1109.
- MASSAT, C.R. & LUNDY, M. 1998. Reporting costs to non-offending parents in cases of intrafamilial child sexual abuse. **Child Welfare League of America**, LXXVII(4):371-388.
- McCOURT, J. & PEEL, J.C.F. 1998. The effects of child sexual abuse on the protecting parent(s): Identifying a counselling response for secondary victims. **Counselling Psychology Quarterly**, 11(3):283.
- NEUMAN, W.L. 2000. **Social research methods: qualitative and quantitative approaches**. Boston: Allyn & Bacon.
- REYNEKE, J.M. & KRUGER, H.B. 2006. Sexual offences court: better justice for children. **Journal for Juridical Science**, 31(2):73-107.
- RICHARD, M. & GRINNELL, J.R. 2001. **Social work research and evaluation. Quantitative and qualitative approaches**. Illinois State University: Thomson-Brocks.
- ROYSE, D. 2004. **Research methods in social work**. Chicago: Nelson-Hall.
- SA kyk Suid-Afrika.
- SALZWEDEL, I. 2006. So loop die kinders deur. **Beeld**, 22 November.
- SPIES, G.M. 2009. Restorative justice: a way to support the healing process of a child exposed to incest. **Acta Criminologica**, 22(1):15-24.
- STRYDOM, H. 1999. **Maatskaplike werk navorsing** (MWK 321/411). Potchefstroom: PU vir CHO. Diktaat D134/99.
- SUID-AFRIKA. 2006. Children's Act. (no. 38 van 2005). **Staatskoerant**, 28944:492, 19 Junie.
- VAKTAALKOMITEE. 1995. **Nuwe woordeboek vir maatskaplike werk**. Kaapstad: CTP Book Printers.
- VAN ROOYEN, I.J.J. & COMBRINK, M.J. 1980. **Gevallewerk: 'n integrerende benadering**. Pretoria: Academica.

VOICES FOR CHILDREN. 2000. Child sexual abuse prevention initiatives. **Child and Family**. [Web] <http://www.cfc-efc.ca/docs/vocfc/00000069.htm>. Geraadpleeg: 15/04/2008].

WEYERS, M.L. 2001. **Demarcating the field of forensic social work in South Africa: a basis document**. Dokument voorgelê aan die SACSSP.

Me Charlene de Koker, meestersgraadstudent in Forensiese Praktyk; Prof Corinne Strydom, Vakgroep Maatskaplike Werk; Mev Antoinette Vermeulen, Kwaliteitsbestuurder: Akademiese Programme, Noordwes-Universiteit, Potchefstroom, Suid Afrika.